

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут: факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Критичне мислення

Освітня програма **Всі**

Спеціальність **Всі**

Галузь знань **Всі**

Затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та релігієзнавства
Протокол № 2 від “17” вересня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Критичне мислення
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Викладач (-і)	Надурак Віталій Вікторович
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-15
Е-mail викладача	vitalii.nadurak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркові дисципліни
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться за запитом студента в зручній для всіх сторін час як в очній формі, так і з використанням різноманітних сучасних електронних засобів комунікації.
2. Анотація до курсу	
<p>20 жовтня 2020 року. Експерти світового економічного форуму в Давосі опублікували звіт про дослідження, яке мало на меті проаналізувати очікувані зміни на ринку праці, що відбудуться в світі протягом наступних п'яти років. Зокрема, був укладений прогнозований список найбільш необхідних умінь, що їх працедавці хотіли б бачити у своїх працівників станом на 2025 рік. Критичне мислення в цьому списку посідає четверту позицію.</p> <p>Отже, засвоєння знань, умінь та навичок у сфері критичного мислення є не тільки запорукою формування раціонально мислячої особистості, яка веде осмислене життя, але й необхідною умовою успішної конкуренції на ринку праці у найближчому майбутньому.</p> <p>Критичне мислення – це вміння критично ставитись до власного мислення, з метою перевірки чи правильно воно «працює» та виправлення існуючих помилок. Отже, навчальна дисципліна «Критичне мислення» не спрямована на формування вміння критикувати інших (саме таке, помилкове, її сприйняття нерідко зустрічається серед широкого загалу). Її метою є формування навичок <i>правильного</i> мислення, а слово «критичне» вказує, в першу чергу, на критичний підхід до власного мислення, з метою зробити його якомога якіснішим.</p> <p>Критичне мислення як навчальна дисципліна представлена у багатьох навчальних закладах США, Великобританії, Канади та інших країн світу. Розділи з критичного мислення часто включені в цих країнах у тести для вступників до аспірантури та магістратури. Роботодавці нерідко при прийомі на роботу перевіряють потенційних працівників з допомогою каліфорнійського тесту на критичне мислення (California Critical Thinking Test) чи тесту на критичне мислення Корнела (Cornell Critical Thinking Test).</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні в студента вміння правильного раціонального аналізу інформації та прийняття рішень.</p> <p>Цілі курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвинути навичку прискіпливо (критично) ставитись до власного мислення; - навчитись основних принципів й правил правильного мислення; - навчитись виявляти типові помилки мислення та уникати їх. 	
4. Компетентності	
<p>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>	

Здатність бути критичним і самокритичним.

5. Результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни студент:

- знатиме основні принципи функціонування людського інтелекту;
- знатиме які існують когнітивні упередження та вмітиме їх долати;
- вмітиме виявляти логічні помилки в міркуваннях;
- вмітиме використовувати базові знання статистики та теорії ймовірностей у щоденній практиці мислення;
- знатиме, які існують основні методи наукового дослідження, та як правильно їх використовувати у буденному житті;
- демонструвати здатність використовувати здобуті знання у процесі прийняття рішень.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
На вибір	Всі	На вибір	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1: Сам собі шахрай 1. Помилки сприйнятті реальності. 2. Помилки пам'яті.	Лек. Сем.	№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури	2 години лекцій, 2 семінарів та 12 годин самостійної роботи		4 міс.

<p>Тема 2. Евристики та когнітивні упередження</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система 1 та Система 2. 2. Когнітивна легкість 3. Ефект знайомства. 4. Евристики. Евристика доступності. 5. Евристика афекту. Раціоналізація. 6. Когнітивні упередження. Ефект ореолу. 7. Упередження підтвердження. 8. Упередження самолюбства. Фундаментальна помилка атрибуції. Стратегії захисту власного «я». 9. Помилка планування. 10. Упередження оптиміста. Упередження песиміста. 11. Приймати бажане за дійсне 12. Пріоритет негативного 13. Чому ми всі міцні «заднім розумом»? 	<p>Лек. Сем.</p>	<p>№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури</p>	<p>4 години лекцій, 6 семінарів та 12 годин самостійної роботи</p>		<p>4 міс.</p>
---	----------------------	--	--	--	---------------

<p>Тема 3. Мислення як перевірка гіпотез. У пошуках причин.</p> <p>1. Мислення як перевірка гіпотез (екстравагантна гіпотеза, бритва Оккама).</p> <p>2. Що таке причина. Помилка «після цього отже з причини цього» та «помилка єдиної причини».</p> <p>3. Методи пошуку причинних зв'язків.</p> <p>4. Кореляція та причинний зв'язок.</p>	Лек. Сем.	№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури	2 години лекцій, 2 семінарів та 12 годин самостійної роботи		4 міс.
<p>Тема 4. «Індукція та її помилки»</p> <p>1. Загальна характеристика міркувань та їх види.</p> <p>1.1 Дедуктивні міркування.</p> <p>1.2 Індуктивні міркування.</p> <p>1.3 Помилка ділення і складання.</p> <p>1.4 Аналогія.</p> <p>2. Поспішне узагальнення.</p> <p>2.1 Нехтування репрезентативністю</p> <p>2.2 Упереджений приклад</p> <p>2.3 Cherry picking</p> <p>2.4 Помилка єдиного факту</p> <p>2.5 Помилка анекдотичного випадку</p> <p>2.6 Поради як уникнути поспішного узагальнення</p> <p>3. WYSIATI «що ти бачиш те і є»</p> <p>4. Евристика доступності.</p> <p>5. Ефект фокусування.</p> <p>5.1 Причини ефекту фокусування.</p>	Лек. Сем.	№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури	2 години лекцій, 2 семінарів та 12 годин самостійної роботи		4 міс.

<p>5.2 Помилкове бажання.</p>					
<p>Тема 5. «Як знання статистики та теорії ймовірностей допомагає правильно мислити»</p> <p>1. Статистика 1.1 «Закон малих чисел». 1.2 Прагнення знайти причини статистично нормальним подіям. Плутання причини з кореляцією, кореляція, коефіцієнт кореляції. 1.3 Генеральна сукупність та вибірка. 1.4 Межа похибки та довірчий інтервал. 1.5 абсолютна та відносна кількість. 2. Теорія ймовірностей 2.1. Помилка гравця 2.2. Нормальний розподіл 2.3. Регресія до середнього 2.4. Неймовірні збіги 2.5. Евристика доступності 2.6. Нехтування ймовірністю 2.7. Априорна ймовірність та евристика</p>	<p>Лек. Сем..</p>	<p>№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури</p>	<p>2 години лекцій, 4 семінарів та 12 годин самостійної роботи</p>		<p>4 міс.</p>

репрезентативності 2.8. Помилка кон'юнкції 2.9. Розуміння везіння					
Підсумкове заняття (короткий огляд усіх тем)	Сем.	№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури	2 години семінарів		4 міс.
7. Система Загальна система оцінювання курсу	оцінювання курсу Оцінка за змістовий модуль №1 виставляється на основі поточної успішності студента, яка встановлюється шляхом опитування на семінарських заняттях та оцінки інших виконаних ним робіт, як-от есе, презентації тощо (30 балів). Оцінка за змістовий модуль №2 виставляється на основі відвідин ним семінарських занять. За присутність на кожному семінарі нараховується 2 бали і додатково 2 бали тим, хто не пропустив жодного семінару (20 балів) Оцінка за змістовий модуль №3 виставляється на основі результату контрольної роботи, яка проводиться у вигляді письмового тесту. Робота оцінюється за 50-бальною шкалою. Додавши суми балів за змістові модулі, ми отримуємо підсумкову оцінку.				
Вимоги до письмової роботи	Письмова робота виконується у вигляді тесту, який ґрунтується на тих питаннях, які виносились на лекційні та семінарські заняття. В кожному питанні тесту одна правильна відповідь. Загальна кількість питань – 20.				
Семінарські заняття	На семінарських заняттях оцінювання відбувається за 5-				

	бальною шкалою. Наприкінці семестру середнє арифметичне усіх оцінок перемножується на 6.
Умови допуску до підсумкового контролю	Для допуску до підсумкового контролю знань студент має набрати мінімум 25 балів.

8. Політика курсу

Про роботу на заняттях.

На заняттях від студента вимагається знати матеріал та формулювати власні думки щодо нього. При цьому цим думкам має бути притаманна ясність та логічність викладу. Викладач оцінює як відповіді на питання так і доповнення, які у випадку відповідної кількості та якості також можуть заслуговувати на повноцінну оцінку.

Про академічну доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Про відвідування занять:

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу. Відпрацювання пропущених занять є добровільним.

9. Рекомендована література

1. Kelley, David. The art of reasoning : an introduction to logic and critical thinking / David Kelley. Fourth Edition. – New York, London : W. W. Norton & Company, Inc., 2014. – 605 p.
2. Kirby, Gary R. Thinking : an interdisciplinary approach to critical and creative thought / Gary R. Kirby, Jeffery R. Goodpaster. 4th ed. – Upper Saddle River, N.J. : Pearson Prentice Hall, 2007. – 348 p.
3. Lau, Joe Y. F., An introduction to critical thinking and creativity : think more, think better / Joe Y.F. Lau. – Hoboken, N.J. : Wiley, 2011. – 262 p.
4. Moore, Brooke Noel. Critical thinking / Brooke Noel Moore, Richard Parker. 10th ed. – New York : McGraw-Hill, 2012. – 546 p.
5. Kahneman, Daniel. Thinking, fast and slow / Daniel Kahneman. 1st pbk. ed. New York : Farrar, Straus and Giroux, 2013. – 499 p.
6. Ruggiero, Vincent Ryan. Beyond feelings: a guide to critical thinking / Vincent Ryan Ruggiero.—9th ed. – McGraw-Hill, 2011. – 238 p.

Викладач Надурак Віталій Вікторович